

Иновационната политика на България - Пътя на обречените

„Иновацията не е всичко,
но всичко без иновация е нищо”

На 24 февруари т.г. се проведе поредният – Пети национален иновационен форум. В годишния доклад на Фондация “Приложни изследвания и комуникации” се правят следните основни изводи:

- Науката и иновациите не са национален приоритет. **Или по-точно – на всички правителства досега науката и иновациите не са национален приоритет;**
- По показателя разходи за НИРД като процент от БВП (0,48% при 1,83% за ЕС-27 и 3% цел на Лисабонската стратегия) България за поредна година остава в дъното на европейската класация, а тенденцията на намаляване за последния десетгодишен период **обрича страната на трайно икономическо изоставане и неустойчив растеж.** На този фон не звучи убедително и обосновано поставената в проекта за Национална стратегия за развитие на научните изследвания цел за нарастване на разходите за НИРД до 1,8% за 2018 г., като се има предвид, че страната не успя да постигне далеч по-скромните 0,90 за 2008 година заложи в нея;
- **Липсва единен център на политически решения,** който да координира националната иновационна, технологична и научна политика и да е пряко ангажиран с развитието на иновационния потенциал на страната.
- Националната иновационна система все още представлява хаотичен набор от публични и частни организации, между които **липсват взаимодействие и диалог.** Институционалната и организационната структура на иновационната система значително изостават от пазарните реалности и реформите, които трябва да се извършат.
- **Инвестициите в изследователска и иновационна дейност относително намаляват** на фона на растящите разходи за издръжка на администрацията.
- **България има почти два пъти по-малко иновативни фирми от средното за ЕС равнище.** Техният дял за периода 2004 - 2006 г., е 20% от всички предприятия в индустрията и услугите и по този критерий страната е на едно от последните места в ЕС-27. За сравнение делът на иновативните предприятия в ЕС-27 е 39%, дори Румъния е пред нас с 21%.
- Смуцаващ е анализът на тенденциите в основните съставляващи/характеризиращи иновационната дейност по данни от Евростат 2008, а именно:
 - НИРД, извършвана от фирмите в България от 13% през 2004-2006 (в ЕС 50%) намалява на 9% през 2008;
 - Въвеждане на нови продукти на пазара от 22% през 2004-2006 (в ЕС 36%) намалява на 12% през 2008;
 - Обновяване на оборудването-закупуването на машини, оборудване, софтуер от 73% през 2004-2006 (в ЕС 73%) намалява на 31% през 2008;
 - Обучението на кадрите от 29% през 2004-2006 (в ЕС 51%) намалява на 11% през 2008;
 - Придобиването на разработки от други/външни НИРД от 9% през 2004-2006 (в ЕС 26%) намалява на 3% през 2008;

- Липсата на държавната политика в областта на иновациите и повишаване конкурентноспособността на българската икономика се отразява в анализа на ефекта от иновациите в дейността на фирмите, а именно:

	(2002 –2004)	(2004 –2006)	2008
Разширяване на асортимента	38%	43%	33%
Навлизване на нови пазари или увеличен пазарен дял	30%	33%	29%
Усъвършенстване на качеството на стоките и услугите	39%	46%	42%
Подобряване на гъвкавостта на производството и доставката на услугите	21%	23%	21%
Увеличаване на производствения капацитет	22%	23%	22%
Намаляване на разходите за труд	16%	19%	16%
Намаляване на материалите и енергията	13%	17%	11%
Опазване на околната среда	21%	21%	25%
Осигуряване на съответствие със стандарти	25%	27%	31%

- Намалява влиянието върху асортимента, енергоемкостта на произвежданата продукция, намаляване разходите на труд;
- Положителна тенденция има само при осигуряване на съответствие със международните стандарти, но това е в пряка зависимост от изискванията на международния пазар и въпреки това съотношението на сертификатите за качество и околната среда към общо издадените сертификати е 20:1;
- Силно намаляват издадените патенти за български и чуждестранни продукти, от което може да се направят следните изводи:
 - Намалява изследователския потенциал/ понижава се неговия капацитет в българските фирми;

ПОДАДЕНИ ЗАЯВКИ ЗА ПАТЕНТОВАНЕ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2000 - 2008 Г. ПО НАЦИОНАЛНОСТ НА ЗАЯВИТЕЛЯ

Източник: Българско патентно Ведомство, 2008.

- Чуждите фирми вече не се страхуват от българските фирми в това направление (не патентоват свои разработки, поради убедеността, че българските фирми не са в състояние да ги копират), което се отразява отрицателно върху привличането на чужди инвеститори;
- Неприятен за конкурентноспособността на българската икономика е преобладаващия брой на физическите лица, в полза на които са издадени патенти, а не стопански организации. Това отново говори за лошо функциониране на иновационната система в страната – липса на стимули за създаването, внедряването и използването на технологичните продукти от фирмите;

**РЕГИСТРИРАНИ ЕВРОПЕЙСКИ ПАТЕНТИ ПРЕЗ 2006 ГОД.
(ПОДЧЕРТАНИТЕ ДЪРЖАВИ СА С НАСЕЛЕНИЕ КОЛКОТО БЪЛГАРИЯ, ИЛИ ПО-МАЛКО)**

1. ГЕРМАНИЯ	14274	14. УНГАРИЯ	35
2. ФРАНЦИЯ	4498	15. ГЪРЦИЯ	30
3. ИТАЛИЯ	2317	16. ЧЕХИЯ	21
4. ВЕЛИКОБРИТАНИЯ	2254	17. СЛОВЕНИЯ	21
5. ШВЕЙЦАРИЯ	2205	18. ПОРТУГАЛИЯ	19
6. ХОЛАНДИЯ	1919	19. ПОЛША	17
7. ШВЕЦИЯ	1501	20. КИПЪР	15
8. ФИНЛАНДИЯ	885	21. МОНАКО	11
9. АВСТРИЯ	656	22. СЛОВАКИЯ	8
10. БЕЛГИЯ	561	23. ИСЛАНДИЯ	7
11. ИСПАНИЯ	361	24. БЪЛГАРИЯ	4
11. ЛИХТЕНЩАЙН	134		
12. ИРЛАНДИЯ	121		
13. ЛЮКСЕМБУРГ	67		

Източник: Маг. инж. Койчо МИТЕВ
Патентен представител # 238, Оценител на интелектуална собственост

.....
САЩ 14834
ЯПОНИЯ 12044

- Председателят на Патентното ведомство – Костадин Манев определя тенденцията в последните 5 години да се подават ежегодно около 240-270 заявки **"драматично катастрофална"**.

На проведена на 12.10.2009 пресконференция комисар Поточник, отговарящ за Науката и научните изследвания в ЕК, представи брошурата на BUSINESSSEUROPE „Иновации”- „Европа се нуждае от обновена иновационна стратегия."

Обновената и успешна иновационна политика на ЕС трябва да се основава на пет основни приоритета:

- Повишаване на публичните и частни инвестиции в изследванията и развитието, както и иновациите;
- Подобряване на ефективността на обществената политика за подкрепа;
- Развитие на бъдещи таланти, чрез адаптиране на системите за образование и обучение в отговор на новите изисквания за компетенции;
- Стимулиране на търсенето и пазарите за иновации, следвайки започнатите Европейски инициативи в областта на екологичните иновации;
- По-добро интегриране на политиките на ЕС влияещи на иновациите.

Филип де Бук, Генерален директор на BUSINESSSEUROPE, заяви: "Мащабът на предизвикателствата пред европейската икономика и общество, в контекста на кризата и ожесточена конкуренция в световен мащаб изискват допълнителни усилия за подкрепа на научните изследвания и иновациите. Европа трябва да предприеме една твърда позиция в тази насока".

Къде сме ние:

- ✓ Новото правителство в лицето на министър Дянков спря финансирането на Националния иновационен фонд и той поне временно преустанови своята дейност. От друга страна гуруто на маркетинга Филип Котлър в книгата си „Хаотика“ (съвместно с Джон Каслионе) споделя списъка на Бизнес уик (Business Week) за 10-те най-груби грешки по време на икономически спад. Под № 7 е „Изместване на иновацията като ключова стратегия“, № 4 – „Преустановяване на продуктите разработки“ и № 2 – „Технологични съкращения“.
- ✓ Липсва визия как да се подобри имиджа на българската икономика - класацията за конкурентноспособност. България е на 76-о място в класацията на Световния икономически форум (СИФ) на най-конкурентноспособните държави за правене на бизнес. Съседна Румъния се е изкачила от 68-о на 64-то място.
- ✓ Разчита се на финансиране по Оперативната програма „Конкурентноспособност“. Но отново не се търси като индикатор повишаване на стойността на нематериалния актив във финансираните организация – особено при финансиране на проекти в „Стартиращи иновативни предприятия“

Извод: Без целенасочена държавна политика за стимулиране на иновации при реализиране на национални приоритети (а такива досега няма) ние не бихме могли да бъдем достоен партньор на страните от ЕС, няма да можем да постигнем критериите на Лисабонската стратегия, ще бъдем в ролята на бавноразвиващия се ученик. Тази ситуация влияе много отрицателно върху конкурентноспособността на българската икономика и върху самочувствието на българските предприемачи/иноватори. Ще се влоши доверието на чуждите инвеститори в интелектуалния потенциал на българските партньори и професионалното ниво на българските специалисти. Шансът за българската икономика остава в потенциала от български специалисти, които напуснаха България и работят за водещи компании по света. И тук е ролята и предизвикателството на Организацията на обединените българи.

10.11.2009

Александър Трифонов СМС